

mento dirimente detineantur, eos in bona fide relinquere possit? Affirmative. Dicit Sanchez (*De matr. II. xxxviii. 7*): « Quod confessarius, ita exigente prudentia, relinquere possit poenitentem in bona fide, verum esse credo, « non tantum ubi iam est contractum matrimonium, sed « etiam ante ». Ita dicunt etiam Laymann (*De Poenit. XIII. 6*), Lugo (*De Poen. XXII. 4*), Gury (*Cas. consc. II. 1068*) etc. Attamen casus, in quo id expediat, valde facilius in matrimonio contracto quam contrahendo, verificabitur.

ARTICULUS VIII.

De quibusdam aliis rebus, quae obstare possunt, quamvis stricte non sint impedimenta canonica.

406. *Praeter impedimenta supra recensita (quae sola dicuntur impedimenta canonica) potestne aliquid aliud matrimonii celebrationi obstare?* Affirmative; et speciatim 1° Si sponsi matrimonium civile contrahere nolent (ut dixi supra *n. 302*). 2° Si parentes rationabiliter dissentirent, aut matrimonium civile essent impedituri. 3° Si sponsorum alteruter esset ita semifatuus, ut graviter dubitari deberet, an discernat bonum a malo, scilicet sufficientem rationis usum habeat (Cf. Sanchez *I. viii. 15. 24*). 4° Si sponsorum alteruter per litteras aut procuratorem matrimonium contrahere vellet (*De Occasion. n. 138*). 5° Si matrimonium celebrandum esset privatim et sine Missa. 6° Si sponsi conditiones matrimonio apponere vellent. N. B. His in casibus Episcopum consulere oportet. 7° Obstant censurae. 8° Obstat peccatum mortale.

407. *Quomodo se gerere deberet parochus, si perspiceret, sponsum sine confessione et communione in statu peccati mortalis matrimonium celebrare velle?* Quoad confessionem, Conc. Trid. et rituale dicunt quidem sponsum esse ad confessionem adhortandos, sed non dicunt

esse cogendos. Communio pariter (etsi Missa celebretur) stricte non exigitur.

Quoad statum peccati, parochus iuxta ordinarias prudentiae regulas se gerere deberet; et Gury (*n. 773*) dicit: « Si nullus fructus ex monitione speretur, fere melius « erit indignum non monere de sacrilegio indigne accedentis; ut saltem sic minus peccet ». Cf. *De Occasionariis (n. 121)*.

408. *Quid si sponsus esset publicus peccator, vel etiam censuris publice innodatus, cui propter notoriam impenitentiam sacramenta denegari deberent?* 1° Curandum tempestive ut cum Ecclesia reconcilietur. 2° Si reconciliari recuset, consulendus erit Ordinarius, qui (ad praecavenda mala sive publica, sive etiam ipsorum contrahentium tantum, v. g. ne perseverent in peccato) assistendi licentiam tunc quoque concedere poterit. 3° Attamen Missae celebratio tunc declinari, et matrimonium privatim celebrari debet. Cf. *De Occas. (n. 120)*.

CAPUT XV.

De praestandis actu ipso quae matrimonium celebratur.

409. Explicandum 1. Coram quibus matrimonium celebrari debeat. 2. Quomodo matrimonium civile, aut aliter invalidum, sanari possit *in radice*. 3. Quinam sit parochus proprius. 4. Quinam possint esse testes. Agendum 6. De tempore quo matrimonium celebrari valet. 7. De loco. 8. De sponsorum confessione. 9. De ritu. Denique 10. Solvuntur nonnulla quaesita.

ARTICULUS I.

Coram quibus matrimonium celebrari debeat.

410. Ut matrimonium sit validum, celebrari debet coram parochus, vel alio sacerdote de ipsius parochi vel Ordinarii licentia, et duobus testibus. Intellige pro locis ubi decretum *Tametsi* Tridentini publicatum fuit et viget.

411. *Estne de essentia ut parochus et testes mutui consensus verba intelligant?* Negative; sed sufficit si ex antecedentibus, vel proxime consequentibus, vel concomitantibus (v. g. traditione anuli) certi moraliter sint, quod in ipsorum praesentia sponsi consensum matrimonialem manifestarunt.

412. *Quid itaque de mutis, qui solis gestibus consensum exprimere possunt? Quid si parochus esset surdus et nihil audiverit; attamen viderit, et sic de matrimonio contracto testificari possit?* Matrimonium valeret.

413. *Quid si sponsi ex improvviso deprehenderint parochum, qui audiverit quidem consensum sponsi; sed, sive ex industria, sive ex turbatione vel confusione etc., consensum sponsae non intellexerit?* Valeret matrimonium, si parochus non solum ex dicto testium, sed etiam ex circumstantiis antecedentibus, comitantibus et consequentibus pro certo testificari valeret quod sponsa quoque consensum expresserit. Nihil autem obstaret, si testificari, dum posset, nollet. Cf. Pallottini (v. *Matrim.*) n. 359-430.

414. *Estne de essentia ut testes et parochus ipso facto et hic et nunc cognoscant quinam sint sponsi?* Negative; sed sufficit si paulo post pro certo resciant quinam illi fuerint.

415. *Quid itaque si, v. g. sponsa suam personam prorsus occultaverit, aut finxerit se esse aliam?* Valeret matrimonium; dummodo parochus et testes paulo post pro certo didicerint quanam illa fuerit. Cf. Pallottini (l. c. n. 428 et seqq.).

416. *Quid de parcho vel teste caeco?* Valide assisteret, dummodo ex voce cognita aliisve circumstantiis praedictam certitudinem habere posset.

417. *Quid si contrahentes nullam haberent intentionem contrahendi coram parcho, sed ille sive casu sive ex industria adesset, dum v. g. apud officialem civilem contrahunt?* Matrimonium non valeret. S. C. C. apud Bened. XIV (*De Syn. XII. xxiii. 1. 5*). Ex mente enim Ecclesiae oportet, ut parochus et testes testificari possint, non de quocumque matrimonio, sed de matrimonio ecclesiastico; quod scilicet sponsi vere intentionem haberint contrahendi coram parcho.

418. *Lex de celebrando matrimonio coram parcho et testibus sub poena invaliditatis habetne exceptiones?* Affirmative, nempe 1° pro locis ubi vel nunquam fuit

publicata vel cessavit obligare (attamen solum prout explicatur in *Praxi Ed. III. Vol. IV. n. 864*). 2° In casu necessitatis quae evasisset communis, sed solum post mensem a generali fuga parochorum, et remanente necessitate duorum testium (l. c. n. III). 3° Hodie, ex dispensatione S. Sedis et delegatione Episcopi, pro casu moribundi sive concubinari sive civili tantum matrimonio ligati, si et pro quanto aliter fieri nequeat (l. c. n. 931. e). 4° In consuetis sanationibus matrimonii iam contracti stante impedimento occulto, vel in radice. An autem pro casu gravissimae necessitatis non communis sed particulari cesset hoc impedimentum, quamvis praedicta Episcopi delegatio nec haberetur nec peti posset; vide *Praxim* (l. c. n. 865).

419. *Quid si valde interesset, ut duo (propter concubinatum vel matrimonium civile) in legitimum matrimonium coniungerentur; sed vir apud parochum et testes illud inire valde repugnaret?* Supposita approbatione Episcopi, deservire poterunt sequentia.

I. Celebratio matrimonii privata prorsus sive in domo parochiali, sive in domo sponsorum ipsorum, sive horis nocturnis, sive adhibendo pro testibus duos sacerdotes aut alios de quorum secreto vir ille plene confidere possit, sive delegando alium sacerdotem vel parochum, etiam in alia civitate, vel ruri, vel in montibus etc.

II. Celebratio matrimonii per procuratorem, vel per litteras.

III. Manifestatio consensus non simultanea sed successiva, ita scilicet ut unus prius (v. g. hodie) et alter postea (v. g. cras) apud eundem parochum eosdemque testes consensum manifestet. Cf. *Praxis* (*Ed. III. Vol. IV. n. 956*).

IV. Si nullum ex his mediis acceptari vellet; tunc, si de concubinatu ageretur, nullum superesset remedium; si vero subsisteret matrimonium civile, tunc dispensatio in radice a S. Sede obtineri posset. Sed de hoc in Art. sequenti.

ARTICULUS II.

De matrimonio civili, aut aliter invalido, quod non coram paroco, sed ex dispensatione in radice sanetur.

420. *Quid est dispensatio IN RADICE, et in quo differt a dispensatione ordinaria?*

I. Est illa quae ad sanandum matrimonium invalide contractum, et cui nullum impedimentum iuris naturalis vel divini obstat, ita conceditur, ut consensum (qui tamen perduret) a parte utriusque renovare, atque adeo partem nullitatis ignaram vel non persuasam certiorare non oporteat.

II. Differt a dispensatione ordinaria, speciatim quia in ista ordinarie oportet, ut *ambo* consensum renovent (saltem privatim).

421. *Dispensatio in radice a quo et quomodo concedi solet?*

I. Conceditur a Summo Pontifice per S. C. S. Officii pro casibus publicis, et per S. Poenitentiarium pro occultis.

II. Conceditur quando matrimonium contractum fuerit in faciem Ecclesiae sed invalide; pars autem impedimenti inscia nequeat certiorari, v. g. ob periculum divortii.

III. Interdum conceditur etiam quando putativi coniuges ignorant impedimentum, et sunt ambo in bona fide; sed non raro S. Sedes potius respondet ut in bona fide relinquuntur.

IV. Hodie autem casus magis ordinarius, est ad sananda matrimonia civilia, et hoc in puncto plura notari debent. 1° Quando sunt valde frequentia, Episcopi habere solent, vel facile obtinere possunt, hanc facultatem (utique subdelegabilem) sive pro determinato numero casuum, sive pro casibus omnibus tempore sacrarum Missionum occurrentibus. 2° Etiam ubi lex civilis permittit divortium (quoad

vinculum) S. Sedes concedere solet dispensationes in radice, quia praesumitur adfuisse consensus praedominans contrahendi verum matrimonium. Excipe nisi in formula ipsa ius huiusmodi exprimeretur, aut coniuges illud intenderent ad modum conditionis sine qua non (Cf. *Praxis Ed. III. Vol. III. n. 989*). 3° Oportet ut perduret consensus, prout ordinarie contingit quin obstent discordiae forsitan subsecutae etc. (*l. c. n. 991*). 4° Oportet ut mulier sanationem istam desideret; secus enim dispensatio non concederetur, et paroco illam petenti S. Sedes responsura esset: *oret pro eis*. 5. Oportet ut de obtinenda celebratione matrimonii coram paroco sit prorsus desperandum. 7° Oportet etiam ut mulier ipsa petitionem Episcopo praesentandam subscribat et iureiurando affirmet se nullo alio vinculo obstringi. 7° Oportet denique ut parochus dispensationem applicet, scandali reparationem aliquo modo procuret, et matrimonii sanati in regesto memoriam servet.

V. Sanationis autem quae solum pro foro conscientiae (ut mox supra *n. II*) peracta fuisset, nulla memoria servari deberet.

VI. Dispensatio applicari posset formulâ sequenti: *Ego auctoritate apostolica mihi concessa matrimonium a te contractum cum N. in radice sano, prolemque susceptam et suscipiendam legitimam declaro. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.*

De his omnibus (et aliis nonnullis minoris momenti) vide *Praxim (l. c. 985-996)*.

ARTICULUS III.

Declaratur quisnam sit parochus proprius.

422. *Quisnam venit nomine parochi?* 1° Parochus proprie dictus; et sufficit si sit in possessione beneficii parochialis, nihilque obstaret si non esset adhuc sacerdos, aut (intellige tamen solum quoad validum) si esset ex-

communicatus (etiam vitandus), vel iurisdictione privatus, suspensus, haereticus etc.; vel si ei Episcopus assistere tali matrimonio interdixisset (Pichler *IV. III. 18* et Gasparri *n. 920*). 2° Oeconomus (paroecia vacante). 3° Curatus sive perpetuus sive amovibilis (qui pro capitulo vel monasterio vel utcumque pro paroco habituali paroeciam regat); et, si duo curati in solidum paroeciam regerent, matrimonium valeret apud alterutrum, etiam altero invito. 4° Coadiutor in spiritualibus ab Episcopo datus paroco inhabili (etiam sine iure successionis); intellige dummodo supplere debeat totaliter et independenter; secus enim, invito vero paroco, matrimonium non valeret. 5° A fortiori contrahi posset matrimonium coram Episcopo, aut Vicario Generali aut Vicario capitulari.

423. *Quid si quis existimaretur parochus: sed, ex vitio occulto collationis paroeciae, talis non esset; vel intrusus foret?*

I. Valet matrimonium apud parochum existimatum, si talis sit ex titulo colorato cum errore communi, etsi forte contrahentes occultum collationis vitium cognoscerent.

II. Iuxta Pichler (*l. c.*) aliosque contra Sanchez *III. xxii. 60*) valeret quoque si esset intrusus, sed solum dummodo ex errore communi verus parochus existimaretur.

424. *Quisnam parochus assistere debet?* Pro valido simul et licito, parochus proprius sponsae. Sed si parochus sponsi assisteret, illicite quidem sed valide assisteret.

425. *Quid exigitur ut parochus dicatur proprius?* Exigitur ut in illius paroecia sponsus (vel sponsa) habeat domicilium vel quasi-domicilium (intellige in sensu iuris non iam civilis sed canonici), vel sit vagus; non vero sufficeret si tantummodo esset peregrinus.

426. *Quandonam constituitur domicilium in sensu iuris canonici?* Constituitur a momento quo quis in paroecia incipit habitare cum animo permanendi perpetuo, scilicet donec aliquid avocet.

427. In civitatibus et oppidis sufficit etiam ut civis conduxerit domum pro tempore quo domus conduci solent v. g. annum vel semestrem (imo et quamvis forte ad mensem tantummodo conduci solerent); ille enim tunc in paroecia eiusdem domus haberet domicilium et verissimus esset parochianus, quamvis solum pro tempore quo eandem domum conduxit illuc habitare intenderet. Idem dic si talis civis non in principio sed in decursu dicti temporis in aliqua domo habitationem suam constitueret, vel (prout subinde in famulis contingere solet) tamquam unus de familia evaderet, licet in fine anni vel semestris etc. cum familia ipsa discessurus esset. Ageretur tamen solum de quasi-domicilio, quoad illos qui verum domicilium alibi haberent.

428. Notandum 1. Quod duo contingerent domicilia, si quis sex mensibus in una paroecia et sex mensibus in alia habitaret. 2. Quod domicilium consideratur non ubi die sed ubi nocte quis stabiliter habitet. Excipitur nisi extra domum suam ratione officii vel concubinatus noctem transigere solitus esset. 3. Quod, si domus partim in una et partim in alia paroecia erret, a ianua principali decisio penderet. 4. Quod a momento, quo quis paroeciam relinquit cum intentione non amplius *stabiliter* redeundi, cessat esse parochianus, et proinde eiusdem matrimonium apud pristinum parochum non valeret, etsi statim post discessum (v. g. sequenti die) contraheretur, seclusa delegatione sive parochi sive Episcopi novi domicilii (Cf. *Praxis n. 896 XIII*).

429. *Quandonam constituitur quasi-domicilium?* Constituto vero domicilio, si ab illo aliquid avocet, alibi constituitur *quasi-domicilium* dummodo duo concurrant, nempe 1° ut habeatur intentio ad primum verum domicilium redeundi; 2° ut alibi incepta fuerit habitatio cum intentione ibidem permanendi tempore satis diuturno et saltem maiori anni parte.

430. *An, durante tempore quo quis habitat in loco quasi-domicilii, remaneat parochianus in paroecia domicilii?* Affirmative; idque (contra Sanchez et Reiffenstuel, Cf. *Praxis Vol. IV. pag. 871*) hodie certissimum est.

431. *Quid si quis haberet quidem intentionem redeundi, sed solum post plures annos?* Quidquid alias scripserim, nunc (re melius considerata) dico quod parochianus remaneret eodem modo.

432. Ratio est quia, quamvis canonistae antiquiores aliter senserint, tamen iam ita docent passim recentiores. Talem enim doctrinam vel tradunt implicite dum dicunt valere matrimonium sive collegialium sive puellarum degentium in conservatoriis vel monasteriis educationis causa, apud parochum domicilii paterni (Cf. Lambertini *Notif. XXIII n. 16 et LXXXVIII n. 12*); vel etiam tradunt explicite, unde, v. g. Zitelli (*Apparatus De impedim. eland. n. 3*) dicit: « Ad illud (domicilium) amittendum non sufficit actualis discessus, « nec longa absentia, sed requiritur ut animus non redeundi constet aut ver- « bis aut factis ». Et apud Acta (*XV pag. 222*) legitur: « Domicilium non « amittit, qui, licet ad longum tempus absit, animum tamen deserendi non « habet... Mutatio consilii sed accidentalis, absque animo deserendi domum

« paternam, et absque voluntate perpetuo manendi in novo loco, non facit cessare iurisdictionem parochi prioris domicilii ». Sic itaque iam efformata esset iurisdicção probabilis, qua stante iam certe supplet Ecclesia. Adde quod hoc in puncto iam adsunt decisiones S. Sedis. Zitelli (*l. c.*) dicit: « Alumni seminariorum vel collegiorum, puellae in conservatorio vel monasterio educationis causa degentes extra civitatem propriam, quasi-domicilium habent in paroecia, in qua situm est collegium, seminarium, conservatorium; nec verum domicilium amittunt, quod alibi habent et cui non renuntiarunt. S. C. « Epp. et Reg. 8 Oct. 1723 ».

433. *Quid si quis habens verum domicilium, ad habitandum alibi se conferret, sed non pro maiori anni parte?* Hodie pro certo habendum est quod ad constituendum quasi-domicilium, vere exigitur habitatio cum animo remanendi pro maiori anni parte. Hinc divites rusticantes qui solum tribus vel quatuor mensibus ruri degunt; et pastores, qui solum quinque mensibus in vallibus cum grege commorantur, quasi-domicilium minime contrahunt.

434. Exceptiones esse solent sequentes. 1. Si ex particulari S. Sedis decreto alicubi sufficeret intentio habitandi ad brevius tempus, v. g. ad mensem; aut habitatio iam continuata ad tempus determinatum (v. g. ad sex menses), quamvis forte nunquam concepta fuisset intentio protrahendi habitationem ad maiorem anni partem. Vide *Praxim* (Vol. IV n. 882-884) et Acta (Vol. 31 pag. 745). — 2. Excipitur casus domicilii communicati, ut puta, si famula iniret famulatum apud familiam quae post unum vel alterum mensem paroeciam derelictura esset; illa enim evaderet paroeciana statim, quamvis non posset habere intentionem permanendi in illa paroecia nisi pro uno vel altero mense.

435. Caeterum, supposita intentione habitandi pro maiori anni parte, ad contrahendum quasi-domicilium, habitatio incaepa (etiam brevissima) sufficeret; et e contra, dicta intentione seclusa, habitatio etiam longissima, quae casu vel ad experiendum interveniret, non sufficeret, nisi (ut dixi) ex speciali decreto alicubi tamquam sufficiens habenda esset.

436. *Quid de illis qui domicilium nullibi habent, et de loco ad locum semper se conferunt; sed ita ut in singulis locis saltem pro maiori anni parte commorentur?* Isti in iisdem locis quasi-domicilium acquirunt; vel illud acquirentibus equiparantur.

437. *Quinam sunt vagi?* Qui nec domicilium nec quasi-domicilium ullibi habent. Dicuntur vagi perpetuo qui patriam non habent et semper in gyrum se conferunt.

Dicuntur autem vagi *momentanee* qui, relicto prorsus suo domicilio, versantur in itinere ut se conferant ad alium locum, in quo novum domicilium statuere intendunt. Dicerem tamen, eundem locum non iam vicinum sed valde longinquum esse debere; secus enim lex adeo momentosa nimis facile eludi posset. Caeterum circumstantia, in quo quis est vagus *momentanee*, verificatur etiam in casu satis pratico illarum puellarum, quae domicilium paternum minime habent, et degentes in famulatu, domum heri, occasione proximi matrimonii (maxime post sponsalia et dum fiunt publicationes), deserere coguntur, atque interim apud aliquam familiam usque ad nuptiarum diem morantur. Si tamen matrimonio contracto ad pristinam domum rediturae essent (nubendo alicui de eadem familia), tunc tamquam vagae haberi non possent; sed tempore, quoque illius brevissimae absentiae illuc paroecianae remanerent.

438. *Quoad matrimonium adestne differentia inter habentes domicilium aut quasi-domicilium, et vagos?* Uti que: nempe 1° Parochus domicilii aut quasi-domicilii assistere potest matrimonio suorum paroecianorum etiam extra fines paroeciae; sed non ita quoad vagos. 2° Qui habet domicilium simulque quasi-domicilium, apud unum vel alterum parochum contrahere potest matrimonium valide, sed non semper licite; ut infra videbimus (v. g. circa puellas in dictis conservatoriis vel monasteriis degentes). 3° Vagus sive perpetuo sive momentanee (dummodo, ut dixi, de simplici transitu ad paroeciam vicinam non agatur) contrahere posset apud quemcumque parochum, et sufficeret si unus esset vagus, quamvis alter domicilium vel quasi-domicilium alibi haberet. S. C. apud Gasparri (*n. 917*).

Supposito autem non ficto sed vero quasi-domicilio aut statu vagi, validitati non obstaret si fraus intervenisset atque ad matrimonium facilius contrahendum ita factum fuisset (Idem *l. c.*).

439. *Quandonam itaque quis in sensu iuris canonici evadit peregrinus, atque adeo apud parochum loci*

ubi casu versatur, matrimonium valide contrahere nequit?
 Quando in illo loco nec domicilium nec quasi-domicilium habet, nec est vagus, quando scilicet alibi habet domicilium, a quo discessit quidem sed cum intentione ad illud redeundi, atque tempore vel modo non sufficienti ad efformandum quasi-domicilium, versatur in loco ubi matrimonium contrahere vellet.

440. *Apud quemnam parochum matrimonium celebrare possunt vel debent professores, medici, officiales, artifices et quotquot ratione artis vel officii longe a familia sua versantur; item collegiales; item puellae sive educandae in monasteriis, sive receptae in conservatoriis, aut orphanotrophiis; item famuli et famulae; item puellae expositae et traditae brephotrophiis; item milites; item infirmi in hospitalibus; item carcere detenti; denique famuli monasteriorum?*

R. I. Generatim applicandae sunt regulae generales; videndum scilicet an habeant tantummodo domicilium; vel habeant simul domicilium et quasi-domicilium; vel sint vagi.

II. Observanda est etiam consuetudo quae aliquando posset derogare regulis generalibus, et provenire a privilegio, vel includere delegationem tacitam propriorum Ordinariorum aut parochorum iam a longo tempore videndum et nunquam reclamantium.

III. Loquendo in particulari, 1° Puellae *educandae* apud moniales post sponsalia mitti debent ad domum suam, illuc apud proprium parochum matrimonium contracturae (S. C. Epp. et Reg. apud Lambertini *Inst. XXXIII. n. 15*). Hoc tamen praecipitur solum pro licito, et certe validum esset matrimonium etiam ad crates monasterii coram parochus loci uti situm est monasterium ipsum (Lambertini *Instit. LXXXIII. n. 10*). 2° Alicubi leges dioecesanae iubent ut *famulae*, si habeant domicilium paternum vel maternum vel fraternum intra eandem civitatem, contrahant matrimonium apud parochum eiusdem domicilii; et secus apud parochum ubi degunt; et idem dic de *colle-*

gialibus. Sed haec etiam sunt solum pro licito (Cf. Lambertini *l. c.* et Vecchiotti *III. § 106 v. Quaeritur*), et pro locis ubi eadem lex viget, etsi expediret ut ubique eadem regula servaretur; expedit enim ut publicationes fiant ubi contrahentes hic et nunc sunt magis cogniti, quod in casu quasi-domicilii diu perdurantis (si verum domicilium in eadem civitate minime sit) semper verificatur. 3° *Famuli monasteriorum* subiici quidem possunt Regularibus quoad alia, sed non quoad matrimonium (S. C. C. apud Giraldi *I. Vol. II. Sect. 891. Tit. 33*). 4° *In hospitalibus* infirmi nec domicilium nec quasi-domicilium habere solent; et si qui illud haberent (prout contingere posset in chronicis et inservientibus), non ideo matrimonium celebrare possent coram hospitalis ipsius capellani, quibus exemptio (si adesset) faveret quidem quoad alia, sed non quoad matrimonium, quod proinde, si nullum contractum fuisset domicilium, ad parochum proprium, et in casu chronicorum et inservientium ad parochum paroeciae ubi situm est hospitale, spectare posset. In casu itaque necessitatis, si parochus advenire nequiret, eiusdem vel Ordinarii delegatio exigeretur. 5° *Carcere detenti* ante sententiam sunt peregrini; et post sententiam quasi-domicilium habere possent, si nempe saltem pro maiori anni parte in eodem carcere poenam luere deberent. 6° *Milites* pariter solum quando pro maiori anni parte alicubi remanere sint destinati, parochus loci, ratione quasi-domicilii, subiicerentur. 7° Maior difficultas est circa *puellas expositas*, et dicendum quod (secluso privilegio apostolico quo sacerdoti brephotrophii curato detur facultates assistendi etiam earundem matrimonio), distinguere oportet, inter casum puellarum illuc stabiliter degentium. et casum in quo ipsae aliis tamquam famulae traditae fuerint. In primo casu matrimonio assistere deberet parochus in cuius paroecia adsit brephotrophium. In secundo autem posset certe assistere parochus familiae ubi famulantur. Sed quid si illa occasione ad brephotrophium (ita exigente regula pii loci)